

A finn igeragozás standardizálódása Agricolától az 1642-es Bibliáig

BAKSA Máté

Debreceni Egyetem, Nyelvtudományok Doktori Iskola
Debreceni Egyetem, Magyar Nyelvtudományi Intézet
nihilpotestesse@gmail.com

Írásomban a finn nyelvű bibliafordítások első száz évének igerendszerét és annak változásait vizsgálom. Az igerendszer bemutatását az igemódok és igeidők szerint csoportosítva ismertetem.

A vizsgált korpusz elemei: Mikael Agricola: *Dauidin Psaltarit* [Dávid zsoltárai, 1551], Jaakko Finno: *Yxi wäähä rucous kiria* [Egy kis imádságoskönyv, 1583 k.], Hemminki Maskulainen: *Yxi Wähä Suomenkielinen Wirsi-kirja* [Finn nyelvű kis zsoltárkönyv, 1605], és az Eskil Petraeus teológiai professzor által vezetett bibliafordító bizottság által fordított 1642-es *Coco Pyhä Raamattu Suomexi* [Az egész szent Biblia finnül].¹ A pontosabb összevethetőség érdekében csak a négy fordítás mindegyikében megtalálható zsoltárokat használtam fel. Ezek a következők: 1., 2., 15., 20., 23., 46., 51., 67., 82., 103., 110., 120., 124., 127., 128., 130. és a 147. zsoltár. A használt korpusz elérhető a kaino.kotus.fi honlapon (hivatkozásait ld. az irodalomjegyzékben, ld. még Häkkinen 2016: 122, 145, Rapola 1969: 29–33).

1. Indicativus praesens. A vizsgált szövegben a jelen idejű kijelentő mód fordul elő a legnagyobb számban. A mai alakokhoz képest a legnagyobb eltérést a szóvégi vokális eltűnése jelenti.² A Vx1Sg *-n* ragja mind a négy for-

¹ A bibliafordítókról bővebben: Baksa 2019.

² A 16–17. századi finn nyelvű szövegek fonetikai szerkezetének legszembetűnőbb sajátossága a *loppuheitto* vagy apokopé jelenség, ami a szóvégi magánhangzók lekopásának tendenciáját jelenti. Ez egy jellegzetes délnyugati (*lounaismurre*) nyelvjárási vonás, ami a fordítások keletkezési helye (Turku és környéke) miatt a korai szövegemlékek mindegyikét áthatja. Leginkább a birtokos személyragozásban figyelhető meg, de a nyelv minden részét érintheti (Häkkinen 2016: 87–88, Ikola 1984: 119–121).

dításban domináns.³ A Vx2Sg standard *-t* formájától csak Agricola és Maskulainen ortográfiai sajátosságai miatt láthatunk eltéréseket. A Vx3Sg archaikus ragja a *-pi* (más formákban: *-bi*, *-p*).⁴ Ez az elsősorban a nyugati nyelvjárásokra jellemző alak gyakori a fordításokban. A Vx1Pl ragja Agricolánál és Finnónál a *-mme* forma mellett *a* és *ä* magánhangzót is tartalmazhatott, Maskulainen és Petraeus fordításában azonban már következetesen *e* jelöléssel találkozhatunk. Hasonló a Vx2Pl helyzete is, ahol az első három fordításban a *-tte* mellett *-tta/-ttä* jelölés is előfordul. A Vx3Pl alakokban csak ortográfiai eltérés figyelhető meg. (Amennyiben a vizsgált szövegben nem szerepel az adott igealak, más zsoltsfordításokból hozok példákat. Az ilyen eseteket *-gal jelölöm. A mai alakokat lábjegyzetben adom meg, az azonos oldalakon ismétlődően előforduló adatokat csak egyszer közlöm. A jelentések kontextusa terjedelmi okokból nem kerül közlésre.)

Agricola

Vx1Sg	<i>-n</i>	<i>olen, iloitzen</i> ^{*5}
Vx2Sg	<i>-d, -t, -dh</i>	<i>olet, asetat</i> [*] , <i>osotadh</i> ^{*6}
Vx3Sg	<i>-VV, -bi, -pi</i>	<i>ombi, puhupi, toiuottaa</i> ^{*7}
Vx1Pl	<i>-ma, -mma, -mme, -m</i>	<i>olema, kijtemme</i> [*] , <i>osotamma</i> [*] , <i>weisam</i> ^{*8}
Vx2Pl	<i>-tta, -tte</i>	<i>sanotta</i> [*] , <i>vnodhatte</i> ^{*9}
Vx3Pl	<i>-uat/vät, -uet</i>	<i>ouat, keuet</i> ¹⁰

Finno

Vx1Sg	<i>-n</i>	<i>olen</i> [*] , <i>sanon</i> ^{*11}
Vx2Sg	<i>-t,</i>	<i>olet, ravitset</i> ^{*12}
Vx3Sg	<i>-bi, -p, -pi</i>	<i>on, ombi, lackap, manapi</i> ^{*13}

³ A teljes Bibliában ritkán *-m* forma is előfordul, ami a nazálisok lejegyzésének problémájára vezethető vissza.

⁴ Bár a vizsgált szövegben nem fordul elő, Agricola más fordításaiban található példa *-pi* > *-VV* változásra is, pl. *sanou* 'mondja' (Häkkinen 2016: 99, Lehikoinen – Kiuru 2009: 110–111).

⁵ mai alakok: *olen* (*olla* 'van'), *iloitsen* (*iloita* 'örül')

⁶ *olet, asetat* (*asettaa* 'tesz, rak'), *osoitat* (*osoittaa* 'mutat')

⁷ *on, puhuu* (*puhua* 'beszél'), *toivottaa* (*toivottaa* 'kíván')

⁸ *olemme, kiitämme* (*kiittää* 'megköszön'), *osoitamme, veisamme* (*veisata* 'zsoltsárt énekel')

⁹ *sanotte* (*sanoa* 'mond'), *unohdatte* (*unohtaa* 'elfelejt')

¹⁰ *ovat, käyvät* (*käydä* 'jár')

¹¹ *sanon*

¹² *ravitset* (*ravita* 'táplál')

Finno

Vx1Pl	<i>-n, -m, -mme, -mma, -ma</i>	<i>olen, olem, rucolem*, teemme*, olemma*, rucolema*¹⁴</i>
Vx2Pl	<i>-tta/ttä, -t</i>	<i>tadhotta, teettä, cuolet¹⁵</i>
Vx3Pl	<i>-vat/vät, -uat/uat, -wat/-wät*</i>	<i>ovat, nauravat, sotiut, vscowat*¹⁶</i>

Maskulainen

Vx1Sg	<i>-n</i>	<i>olen*, sanon</i>
Vx2Sg	<i>-d, -t,</i>	<i>jaat*, oled¹⁷</i>
Vx3Sg	<i>-Ø, -bi, -p, -pi</i>	<i>soima*, on, ombi, sanop*, sanopi*¹⁸</i>
Vx1Pl	<i>-m, -me, -mme</i>	<i>tahdom*, olem, tunnustame*, saamme¹⁹</i>
Vx2Pl	<i>-tte, -tt, -tta</i>	<i>cuolett, seisotte*, oletta*²⁰</i>
Vx3Pl	<i>-vat/vät, -vad/väd</i>	<i>ovat*, kiittävät*, seisovat*, ovad, pelkäväd*²¹</i>

Petraeus

Vx1Sg	<i>-n</i>	<i>olen, menen*²²</i>
Vx2Sg	<i>-t, -d</i>	<i>olet, valmistat, tahdhod*²³</i>
Vx3Sg	<i>-Ø, -p, -pi</i>	<i>tahto*, on, sanop*, istupi*, woip*²⁴</i>
Vx1Pl	<i>-m, -me, -mma, -mme</i>	<i>tahdom*, olemma, tunnustame*, kerskumme²⁵</i>
Vx2Pl	<i>-tt, -tte*</i>	<i>walmistatte, pyydhätt*²⁶</i>
Vx3Pl	<i>-wat/wät</i>	<i>owat, pelkävät²⁷</i>

Tagadás során a finn nyelv tagadó segédigét használ. A vizsgált korpuszban csekély számú tagadó forma fordul elő, a más zsoltárokból kiegészített adatok jelentős különbségeket mutatnak a mai formákhoz képest. A Vx1Sg

¹³ *lakkaa (lakata 'véget ér'), manaa (manata 'átkoz')*

¹⁴ *rukoilemme (rukoilla 'imádkozik'), teemme (tehdä 'tesz')*

¹⁵ *tahdotte (tahtoa 'akar'), teette, kuolette (kuolla 'meghal')*

¹⁶ *nauravat (nauraa 'nevet'), sotivat (sotia 'háborúzik'), uskovat (uskoa 'hisz')*

¹⁷ *jaat (jaka 'megoszt')*

¹⁸ *soimaa (soimata 'szemrehányást tesz, vádol'), sanoo (sanoa 'mond')*

¹⁹ *tahdomme, tunnustamme (tunnustaa 'beismer'), saamme (saada 'kap')*

²⁰ *seisotte (seisoa 'áll'), olette (olla 'van')*

²¹ *kiittävät (kiittää 'megköszön'), seisovat, pelkävät (pelätä 'fél')*

²² *menen (mennä 'megy')*

²³ *valmistat (valmistaa 'készít'), tahdot*

²⁴ *tahtoo, istuu (istua 'ül'), voi (voida 'tud, -hat/-het')*

²⁵ *tahdomme, tunnustamme, kerskumme (kerskua 'henceg')*

²⁶ *valmistatte, pyydätte (pyytää 'kér')*

²⁷ *pelkävät*

Agricolánál és a teljes Biblia esetén többségében *em* formában jelenik meg (elsősorban a mondatfonetikai helyzet miatt, a rákövetkező szóval hasonulva, vö. *em mine*). Finnónál az *em* mellett sporadikusan az *emb* alak is szerepel (aminek *-b* tagja a *-pā* enklitikus partikula), míg Maskulainennél a maival megegyező *en* alak kerül túlsúlyba. A Vx2Sg és a Vx3Sg esetén csak az írásmódban akad eltérés a mai formához képest. Finno és Maskulainen fordításában a nazálisok lejegyzése ingadozik a szórványosan előforduló Vx1Pl-ban. A Vx2Pl-ban egyaránt megfigyelhető a magánhangzók írásmódjának ingadozása és a szóvégi vokális eltűnése. Ilkka Savijärvi 1988-as kutatása szerint Agricola kései munkáiban (pl. *Psaltarit*, *Weisut*) gyakrabban használta az *evät* formát, amit a jelenlegi vizsgálat is alátámaszt. A másik három fordításban viszont elszórtan sem található *eivät* vagy *evät* forma, helyettük a Vx3Sg-vel megegyező alakokat használták.

Agricola

Vx1Sg	<i>en, em</i>	<i>en ole*</i> , <i>en aua*</i> , <i>em mine sala</i> ^{*28}
Vx2Sg	<i>et</i>	<i>et sine tadho</i> ^{*29}
Vx3Sg	<i>ei</i>	<i>ei cuki*</i> , <i>ei ole</i> ^{*30}
Vx1Pl	<i>emme</i>	<i>emme me tiedhe</i> ^{*31}
Vx2Pl	–	–
Vx3Pl	<i>euet</i>	<i>euet ole, euet pysy</i> ^{*32}

Finno

Vx1Sg	<i>en, emb</i>	<i>en tottele*</i> , <i>emb ano</i> ^{*33}
Vx2Sg	<i>edh</i>	<i>edh tahdo, edh catu</i> ^{*34}
Vx3Sg	<i>ei, ey</i>	<i>ei käyskele, ey loppu</i> ^{*35}
Vx1Pl	<i>em, emb</i>	<i>em tiedhä, en pitä*</i> , <i>emb pysy</i> ^{*36}
Vx2Pl	<i>ett, et</i>	<i>ett tule*</i> , <i>et hucku</i> ^{*37}
Vx3Pl	<i>eij, eip</i>	<i>eij tydhy*</i> , <i>eip ymmärdhä</i> ^{*38}

²⁸ *en ole* (*olla* 'van'), *en avaa* (*avata* 'kinyit'), *en salaa* (*salata* 'titkol, rejt')

²⁹ *et tahdo* (*tahtoa* 'akar')

³⁰ *ei kuki* (*kukkia* 'virágzik'), *ei ole*

³¹ *emme tiedä* (*tietää* 'tud')

³² *eivät ole, eivät pysy* (*pysyä* 'marad')

³³ *en tottele* (*totella* 'engedelmeskedik, behódol'), *en ano* (*anoa* 'könyörög')

³⁴ *et tahdo, et kadu* (*katua* 'megbán')

³⁵ *ei käyskele* (*käyskellä* 'jár'), *ei loppu* (*loppua* 'végződik')

³⁶ *emme tiedä, emme pidä* (*pitää* 'kedvel'), *emme pysy*

³⁷ *ette tule* (*tulla* 'jön'), *ette huku* (*hukkua* 'megfullad')

Maskulinen

Vx1Sg	<i>en, em</i>	<i>en mahdhu*</i> , <i>en ole*</i> , <i>em tahdho</i> ^{*39}
Vx2Sg	<i>edh</i>	<i>edh tahdo</i> , <i>edh vasta</i> ^{*40}
Vx3Sg	<i>ei, ey</i>	<i>ei löytä</i> , <i>ei ole</i> , <i>ey täytä</i> ^{*41}
Vx1Pl	<i>en, emb</i>	<i>en taedha*</i> , <i>emb pysy</i> ^{*42}
Vx2Pl	<i>edh</i>	<i>edh hucu</i> ⁴³
Vx3Pl	<i>ei, eip</i>	<i>ei nähdhä*</i> , <i>eip löytty</i> ^{*44}

Petraeus

Vx1Sg	<i>en, em</i>	<i>en tiedä*</i> , <i>en odotta</i> ^{*45}
Vx2Sg	<i>et</i>	<i>et pelkä*</i> , <i>et hylkää</i> ⁴⁶
Vx3Sg	<i>ei</i>	<i>ei ole</i> , <i>ei wie</i> ^{*47}
Vx1Pl	<i>en</i>	<i>en ole*</i> , <i>en pelkä</i> ⁴⁸
Vx2Pl	<i>ette, et</i>	<i>ette häpiä*</i> , <i>et ole</i> ^{*49}
Vx3Pl	<i>ei</i>	<i>ei pidä*</i> , <i>ei tiedä</i> ^{*50}

2. Indicativus imperfectum. A vizsgált korpuszban csak nagyon korlátozott számban állnak rendelkezésre példák (Agricola és Petraeus fordításában egy sincs). A legszembevetőbb eltérés a Vx3Pl-ban tapasztalható, ennek eredeti ragja *-t* volt, majd a jelen idejű kijelentő mód mintájára változott *-i-vat/-i-vät* formává a múlt idejű alakokban is. Azonban ez az analogikus változás még nem fejeződött be a vizsgált időszakban, így leggyakrabban *-id* vagy *-it* rag található a fordításokban.

³⁸ *eivät tottele* (*totella* 'engedelmeskedik, behódol'), *eivät työdy* (*työtyä* 'megelégszik; belenyugszik'), *eivät kuule* (*kuulla* 'hall'), *eivät ymmärrä* (*ymmärtää* 'ért')

³⁹ *en mahdu* (*mahtua* 'fér'), *en ole* (*olla* 'van'), *en tahdo* (*tahtoa* 'akar')

⁴⁰ *et vastaa* (*vastata* 'válaszol')

⁴¹ *ei löydä* (*löytää* 'talál'), *ei ole*, *ei täytä* (*täyttää* 'tölt')

⁴² *emme taida* (*taitaa* 'tud, -hat/het'), *emme pysy* (*pysyä* 'marad')

⁴³ *ette huku* (*hukkua* 'megfullad')

⁴⁴ *eivät näe* (*nähdä* 'lát'), *eivät löydä*

⁴⁵ *en tiedä* (*tietää* 'tud'), *en odota* (*odottaa* 'vár')

⁴⁶ *et pelkää* (*pelätä* 'fél'), *et hylkää* (*hylätä* 'elhagy')

⁴⁷ *ei ole*, *ei vie* (*viedä* 'visz')

⁴⁸ *emme ole*, *emme pelkää*

⁴⁹ *ette häpeää* (*hävetä* 'szégyell'), *ette ole*

⁵⁰ *eivät pidä* (*pitää* 'kell'), *eivät tiedä*

Agricola

Vx1Sg	-in	<i>nukuin*</i> , <i>macasin</i> ^{*51}
Vx2Sg	-idh, -it	<i>istuidh*</i> , <i>ylesastuit</i> ^{*52}
Vx3Sg	-i	<i>pysi*</i> , <i>oli</i> ^{*53}
Vx1Pl	-ime, -imme, -imma	<i>istuime*</i> , <i>idkimme*</i> , <i>synditeimma</i> ^{*54}
Vx2Pl	-itte	<i>mainitzitte*</i> , <i>pyhitte</i> ^{*55}
Vx3Pl	-it	<i>rucolit</i> ^{*56}

Finno

Vx1Sg	-in	<i>olin</i> , <i>puhuin</i> ⁵⁷
Vx2Sg	-id, -it	<i>näid*</i> , <i>valmistit</i> ^{*58}
Vx3Sg	-i	<i>oli*</i> , <i>puhui</i> ⁵⁹
Vx1Pl	-im	<i>olim*</i> , <i>saim</i> ^{*60}
Vx2Pl	–	–
Vx3Pl	-it	<i>olit</i> ⁶¹

Maskulainen

Vx1Sg	-in	<i>puhuin</i> , <i>olin</i> ⁶²
Vx2Sg	-id	<i>olid</i> , <i>tulid</i> ^{*63}
Vx3Sg	-i	<i>puhui</i> ⁶⁴
Vx1Pl	-im, -imme	<i>tahdhoim*</i> , <i>näimme</i> ^{*65}
Vx2Pl	-itte	<i>voitte*</i> , <i>pyritte</i> ^{*66}
Vx3Pl	-id	<i>sanoid</i> ^{*67}

⁵¹ *nukuin* (*nukkua* 'alszik'), *makasin* (*maata* 'lefekszik')

⁵² *istuit* (*istua* 'ül'), *astuit ylös* (*astua ylös* 'fellép')

⁵³ *pyysi* (*pyytää* 'kér, könyörög'), *oli* (*olla* 'van')

⁵⁴ *istuimme*, *itkimme* (*itkeä* 'sir'), *teimme synnin* (*tehdä* + *synti* 'bünbeesik')

⁵⁵ *mainitsitte* (*mainita* 'megemlít'), *pyhitätte* (*pyhittää* 'megszentel')

⁵⁶ *rukoilivat* (*rukoilla* 'imádkozik')

⁵⁷ *olin*, *puhuin* (*puhua* 'beszél')

⁵⁸ *näit* (*nähdä* 'lát'), *valmistit* (*valmistaa* 'készít')

⁵⁹ *oli*, *puhui*

⁶⁰ *olimme*, *saimme* (*saada* 'kap'),

⁶¹ *olivat*

⁶² *puhuin*, *olin*

⁶³ *olit*, *tulit* (*tulla* 'jön')

⁶⁴ *puhui*

⁶⁵ *tahdoimme* (*tahtoa* 'akar'), *näimme*

⁶⁶ *voitte* (*voida* 'tud'), *pyritte* (*pyrkää* 'akar')

Petraeus

Vx1Sg	-in	<i>olin</i> ^{*68}
Vx2Sg	-id	<i>tahdhoid</i> ^{*69}
Vx3Sg	-i	<i>tahdhoi</i> ^{*70}
Vx1Pl	-im, -imme	<i>istuumme</i> [*] , <i>olim</i> ^{*71}
Vx2Pl	-itte	<i>estelite</i> [*] , <i>näitte</i> ^{*72}
Vx3Pl	-it	<i>cuolit</i> [*] , <i>olit</i> ^{*73}

Tagadás. A vizsgált szövegben nem szerepelnek tagadó formák. Olyan ritkán használt szerkezetről van szó, hogy még más zsoltárok anyagával egészítve sem alkotható teljes paradigma. A mai formáktól eltérést a Vx3Sg *ei* alak szinte általánosnak mondható használata jelenti Agricola és a Biblia esetén. Ennek azonban nincs nyoma Finno és Maskulainen fordításaiban. Emellett ingadozás figyelhető meg az egyes számú *-nut/-nyt* és a többes *-neet* használata során.

 Agricola

Vx1Sg	<i>en</i>	<i>-nut/-nyt</i>	<i>en nähnyt</i> ^{*74}
Vx2Sg	–	–	–
Vx3Sg	<i>ei</i>	<i>-nut/-nyt</i>	<i>ei pitenyt, ei mennyt</i> ^{*75}
Vx1Pl	–	–	–
Vx2Pl	–	–	–
Vx3Pl	–	–	–

 Finno

Vx1Sg	–	–	–
Vx2Sg	<i>edh</i>	<i>-nut/-nyt</i>	<i>edh wieronut</i> [*] , <i>edh tainut</i> ^{*76}
Vx3Sg	<i>ei, ej</i>	<i>-nu/ny, -nut/-nyt</i>	<i>ei wetäny</i> [*] , <i>ei tehnyt</i> ^{*77}

⁶⁷ *sanoivat* (*sanoa* 'mond')

⁶⁸ *olin* (*olla* 'van')

⁶⁹ *tahdoit* (*tahtoa* 'akar')

⁷⁰ *tahtoi*

⁷¹ *istuumme* (*istua* 'ül'), *olimme*

⁷² *estelite* (*estellä* 'marasztal, tartóztat'), *näitte* (*nähdä* 'lát')

⁷³ *kuolivat* (*kuolla* 'meghal'), *olivat*

⁷⁴ *en nähnyt* (*nähdä* 'lát')

⁷⁵ *ei pitänyt* (*pitää* 'tart'), *ei mennyt* (*mennä* 'megy')

⁷⁶ *et vieronut* (*viero* 'kerül, idegenkedik'), *et tainnut* (*taitaa* 'tud, ért; lehet')

⁷⁷ *ei vetänyt* (*vetää* 'húz'), *ei tehnyt* (*tehdä* 'tesz')

<u>Finno</u>			
Vx1Pl	<i>emb</i>	<i>-nut/-nyt</i>	<i>emb me tainnut</i> * ⁷⁸
Vx2Pl	–	–	–
Vx3Pl	–	–	–
<u>Maskulainen</u>			
Vx1Sg	<i>en</i>	<i>-nu/-ny</i>	<i>en nähny*</i> , <i>en tainu</i> * ⁷⁹
Vx2Sg	<i>edh</i>	<i>-nud/-nyd</i>	<i>edh tehnyd*</i> , <i>edh tainud</i> * ⁸⁰
Vx3Sg	<i>ei</i>	<i>-nu/-ny, -nud/-nyd</i>	<i>ei käiny*</i> , <i>ei vetänyd</i> * ⁸¹
Vx1Pl	–	–	–
Vx2Pl	<i>edh</i>	<i>-ned</i>	<i>edh tehned</i> * ⁸²
Vx3Pl	–	–	–
<u>Petraeus</u>			
Vx1Sg	<i>en</i>	<i>-nut/-nyt</i>	<i>en tundenut</i> * ⁸³
Vx2Sg	<i>et</i>	<i>-nut/-nyt</i>	<i>et ottanut</i> * ⁸⁴
Vx3Sg	<i>ei</i>	<i>-net</i>	<i>ei puhunet</i> * ⁸⁵
Vx1Pl	–	–	–
Vx2Pl	–	–	–
Vx3Pl	<i>ei</i>	<i>-net</i>	<i>ei pitänet</i> * ⁸⁶

3. Perfectum. A négy fordításban időrendben egyre több példa fordul elő. A szóvégi magánhangzó eltűnése miatt a Vx2Sg és Vx2Pl forma egybeesett (főleg Maskulainennél). Többes számban a mai irodalmi *-neet* helyett *-nut/-nyt* és *-nuet* változatok is szerepelnek. Finnónál és Maskulainennél is megfigyelhető a Vx1Pl mai forma felé való elmozdulása (vö. *sighinyt* > *sighined*).

⁷⁸ *emme tainneet* (*taitaa* 'tud, ért; lehet')

⁷⁹ *en nähnyt* (*nähdä* 'lát'), *en tainnut* (*taitaa* 'tud, ért; lehet')

⁸⁰ *et tehnyt*, *et tainnut*

⁸¹ *ei käynynt* (*käydä* 'jár'), *ei vetänyt*

⁸² *ette tehneet*

⁸³ *en tuntenut* (*tuntea* 'érez')

⁸⁴ *et ottanut* (*ottaa* 'vesz, elvesz')

⁸⁵ *eivät puhuneet* (*puhua* 'beszél')

⁸⁶ *eivät pitäneet* (*pitää* 'tart')

Agricola

Vx1Sg	<i>olen</i>	<i>-nut/-nyt</i>	<i>olen sanonut</i> ^{*87}
Vx2Sg	<i>olet</i>	<i>-nut/-nyt</i>	<i>olet alaheittenyt</i> ^{*88}
Vx3Sg	<i>on</i>	<i>-nut/-nyt</i>	<i>on neuuonut</i> ^{*89}
Vx1Pl	–	–	–
Vx2Pl	–	–	–
Vx3Pl	<i>ouat</i>	<i>-nuet</i>	<i>ouad woinuet</i> ^{*90}

Finno

Vx1Sg	–	–	–
Vx2Sg	<i>oled, olet</i>	<i>-nut/-nyt</i>	<i>oled saanut</i> ^{*91}
Vx3Sg	<i>on, ombi</i>	<i>-nut/-nyt</i>	<i>on ollut, ombi tehnyt</i> ^{*92}
Vx1Pl	<i>olem</i>	<i>-nut/-nyt</i>	<i>olem sighinyt</i> ^{*93}
Vx2Pl	–	–	–
Vx3Pl	<i>ouat</i>	<i>-net</i>	<i>ouat nähnet</i> ^{*94}

Maskulainen

Vx1Sg	<i>olen</i>	<i>-nut/-nyt</i>	<i>olen uscaldanut</i> [*] , <i>olen syndynyt</i> ^{*95}
Vx2Sg	<i>oled, olet</i>	<i>-nut/-nyt</i>	<i>oled luonud</i> [*] , <i>oled edzinyt</i> [*] , <i>olet valmistanut</i> ^{*96}
Vx3Sg	<i>on</i>	<i>-nut/-nyt</i>	<i>on tehnyt, on tullut, on adanut</i> ^{*97}
Vx1Pl	<i>olem</i>	<i>-ned</i>	<i>olem sighined</i> [*] , <i>olem tarvined</i> ^{*98}
Vx2Pl	<i>oled, oletta</i>	<i>-nud/-nyd, -ned</i>	<i>oled luonud</i> [*] , <i>oled suonud</i> [*] , <i>oletta tehned</i> ^{*99}
Vx3Pl	<i>ovad</i>	<i>-ned</i>	<i>ovad nähned</i> ^{*100}

⁸⁷ *olen sanonut* (*sanoa* 'mond')

⁸⁸ *olet heittänyt alle* (*heittää alle* 'aládob')

⁸⁹ *on neuvonut* (*neuvoa* 'jivasol')

⁹⁰ *ovat voineet* (*voida* 'tud, -hat/-het')

⁹¹ *olet saanut* (*saada* 'kap')

⁹² *on ollut* (*olla* 'van'), *onpa tehnyt* (*tehdä* 'tesz')

⁹³ *olen siinnyt* (*siitä* 'megfogan')

⁹⁴ *ovat nähneet* (*nähdä* 'lát')

⁹⁵ *olen uskaltanut* (*uskaltaa* 'mer'), *olen syntynyt* (*syntyä* 'születik')

⁹⁶ *olet luonut* (*luoda* 'teremt'), *olet etsinyt* (*etsiä* 'keres'), *olet valmistanut* (*valmistaa* 'készít')

⁹⁷ *on tehnyt, on tullut* (*tulla* 'jön'), *on antanut* (*antaa* 'ad')

⁹⁸ *olemme siinneet, olemme tarvinneet* (*tarvita* 'szüksége van, kell')

⁹⁹ *olet luonut, olet suonut* (*suoda* 'ad, adományoz'), *olette tehneet*

Petraeus

Vx1Sg	<i>olen</i>	<i>-nut/-nyt</i>	<i>olen syndynyt, olen ymmärtänyt</i> * ¹⁰¹
Vx2Sg	<i>olet</i>	<i>-nut/-nyt</i>	<i>olet särkenyt, olet pannut</i> * ¹⁰²
Vx3Sg	<i>on</i>	<i>-nut/-nyt</i>	<i>on sijnyyt</i> *, <i>on tehnyt</i> ¹⁰³
Vx1Pl	<i>olemme, olem</i>	<i>-net</i>	<i>olemme tutkinet</i> *, <i>olem ymmärtänet</i> * ¹⁰⁴
Vx2Pl	<i>olette</i>	<i>-net</i>	<i>olette ruwennet</i> * ¹⁰⁵
Vx3Pl	<i>owat</i>	<i>-net</i>	<i>owat langennet, owat rickonet</i> * ¹⁰⁶

Tagadó formájú befejezett múlt idejű alakokra csak az 1642-es biblia más énekeiben kutatva található elenyésző számú példa: *en ole kiöldänyt** (Sg1); *et sinä ole tehnyt** (Sg2); *ei ole tainnut** (Sg3); *en ole unhottanet** (Pl1); *et ole puhunet** (Pl2); *ei ole sotcunet** (Pl3).¹⁰⁷

4. Plusquamperfektum. A vizsgált korpuszban csak Maskulainen és Petraeus fordításában fordul elő egy-egy példa, amit a szerzők más zsoltsárfordításai segítségével sem lehet hiánytalanul kibővíteni.

Agricola:	<i>oli sotinut</i> * (Sg3)
Finno:	<i>oli ollut</i> *, <i>oli sanonut</i> * (Sg3)
Maskulainen:	<i>oli pääsnyd</i> *, <i>oli sanonud</i> *, <i>oli voittanut</i> * (Sg3)
Petraeus:	<i>oli ottanut</i> *, <i>oli käynyt</i> (Sg3), <i>olit ollet</i> * (Pl3). ¹⁰⁸

5. Conditionalis praesens. A mai irodalmi *-isi-* alak mellett a vizsgált fordításokban *-is* és *-s* is előfordul. Az 1642-es Bibliától eltekintve a többi szerzőnél ritkán szerepel, de más zsoltsárok anyagának felhasználásával Finno kivételével mindenhol teljes paradigma alkotható. A szóvégi magánhangzó eltűnésének és a következtelen írásmódnak köszönhetően több alaki egybeesés is megfigyelhető, leginkább a Vx2Sg és Vx2Pl formákban. Agricolánál

¹⁰⁰ *ovat nähneet* (*nähdä* 'lát')

¹⁰¹ *olen syntynyt* (*syntyä* 'születik'), *olen ymmärtänyt* (*ymmärtää* 'ért')

¹⁰² *olet särkenyt* (*särkeä* '(össze)tör, zúz'), *olet pannut* (*panna* 'rak')

¹⁰³ *on siinnyt* (*siitä* 'megfogan'), *on tehnyt* (*tehdä* 'tesz')

¹⁰⁴ *olemme tutkineet* (*tutkia* 'megvizsgál, kutat'), *olemme ymmärtäneet*

¹⁰⁵ *olette ruvenneet* (*ruveta* 'kezdődik')

¹⁰⁶ *ovat langenneet* (*langeta* 'bukik, leesik'), *ovat rikkoneet* (*rikkoo* '(el)török')

¹⁰⁷ *kieltää* 'megtilt', *tehdä* 'csinál', *taitaa* 'tud, ért, lehet', *unohtaa* 'elfelejt', *puhua* 'beszél', *sotkea* 'bepiszkol, összekavar'

¹⁰⁸ *sotia* 'háborúzik', *olla* 'van', *sanoa* 'mond', *päästä* 'jut, kerül', *voittaa* 'győz', *ottaa* '(el)vesz', *käydä* 'jár'

a nazálisok kiforratlan jelölése miatt sporadikusan a Vx1Sg és a Vx1Pl jelölése is megegyezhet. A Vx3Pl-ban még nem alakult ki az indicativus analógiájára a *-vat/-vät* elem használata, ezért legtöbbször a *-t* (Maskulainennél *-d*) többesjel fordul elő a fordításokban.

Agricola

Vx1Sg	<i>-isin, -isim</i>	<i>puhdastusin, olisin*</i> , <i>näkisim</i> * ¹⁰⁹
Vx2Sg	<i>-isit</i>	<i>caunistuisit, olisit</i> ¹¹⁰
Vx3Sg	<i>-isi</i>	<i>taipuisi</i> * ¹¹¹
Vx1Pl	<i>-isimma, -isim</i>	<i>olisimma*</i> , <i>olisim*</i> , <i>loottaisim</i> * ¹¹²
Vx2Pl	<i>-isit</i>	<i>hukkuisit</i> * ¹¹³
Vx3Pl	<i>-isit</i>	<i>langeisit*</i> , <i>madhaisit</i> * ¹¹⁴

Finno

Vx1Sg	<i>-isin</i>	<i>langeisin</i> * ¹¹⁵
Vx2Sg	<i>-isit</i>	<i>avaisit</i> * ¹¹⁶
Vx3Sg	<i>-isi</i>	<i>soisi</i> * ¹¹⁷
Vx1Pl	<i>-isimme, -isim</i>	<i>pysyisimme*</i> , <i>välttäisim*</i> , <i>madhaisimme</i> * ¹¹⁸
Vx2Pl	–	–
Vx3Pl	<i>-isit</i>	<i>kääntäisit</i> ¹¹⁹

Maskulainen

Vx1Sg	<i>-isin</i>	<i>astuisin</i> * ¹²⁰
Vx2Sg	<i>-isid</i>	<i>tiedhäisid</i> ¹²¹
Vx3Sg	<i>-isi</i>	<i>avaisi*</i> , <i>soisi</i> * ¹²²

¹⁰⁹ *puhdistuisin* (*puhdistua* 'megtisztul'), *olisin* (*olla* 'van'), *näkisin* (*nähdä* 'lát')

¹¹⁰ *kaunistuisit* (*kaunistua* 'megszépül'), *olisit*

¹¹¹ *taipuisi* (*taipua* 'meghajol')

¹¹² *olisimme* (*olla* 'van'), *loottaisimme* (*luottaa* 'bizik')

¹¹³ *hukkuisit* (*hukkua* 'megfullad')

¹¹⁴ *lankeisit* (*langeta* 'elbukik'), *mahtaisit* (*mahtaa* 'tud, lehet, képes')

¹¹⁵ *lankeisin*

¹¹⁶ *avaisit* (*avata* 'nyit')

¹¹⁷ *soisi* (*suoda* 'ad, adományoz')

¹¹⁸ *pysyisimme* (*pysyä* 'marad'), *välttäisimme* (*välttää* 'elkerül') *mahtaisimme*

¹¹⁹ *kääntäisit* (*kääntää* 'fordul')

¹²⁰ *astuisin* (*astua* 'lép')

¹²¹ *tietäisit* (*tietää* 'tud')

¹²² *avaisi* (*avata* 'nyit'), *soisi* (*suoda* 'ad, adományoz')

Maskulainen

Vx1Pl	<i>-isim, -sim</i>	<i>puhuisim*</i> , <i>olsim</i> ^{*123}
Vx2Pl	–	–
Vx3Pl	<i>-isid</i>	<i>cohtaisid*</i> , <i>kiusaisid</i> ^{*124}

Petraeus

Vx1Sg	<i>-isin</i>	<i>wastaisin*</i> , <i>waellaisin</i> ¹²⁵
Vx2Sg	<i>-isit</i>	<i>olisit</i> , <i>tulisit</i> ^{*126}
Vx3Sg	<i>-is</i>	<i>vaipuis</i> ^{*127}
Vx1Pl	<i>-isimme, -isime, -isim</i>	<i>tundisim</i> , <i>tulisim*</i> , <i>mahdhaisime</i> ^{*128}
Vx2Pl	<i>-isitte</i>	<i>hukkuisitte</i> , <i>hyppäisitte</i> ^{*129}
Vx3Pl	<i>-isit</i>	<i>kiusaisit*</i> , <i>palaisit</i> ^{*130}

A vizsgált korpuszban nincs adat **tagadó** formákra. Azonban más zsoltárok tartalmát is bevonva, időrendben egyre több példa fordul elő.

Agricola: *en sanoisi** (Sg1)

Finno: *en saisi** (Sg1)

Maskulainen: *en voisi** (Sg1), *et olisi** (Sg2), *ei soisi** (Sg3)

Petraeus: *en voisi** (Sg1), *et olisi** (Sg2), *ei olisi** (Sg3)¹³¹

6. Conditionalis perfectum. Szintén csak más zsoltárok segítségével rekonstruálható a négy fordító feltételes befejezett múltidős szerkezete. Ebben a néhány esetben javarészt Vx3Sg formákat láthatunk.

Agricola: *olis ollut** (Sg3)

Finno: *olis tullut** (Sg3)

Maskulainen: *olis astunut** (Sg3), *olisim huckuned** (Pl1)

Petraeus: *olis cuollut**, *olis ollut**, *olis tehnyt** (Sg3)¹³²

¹²³ *puhuisimme* (*puhua* 'beszél'), *olisimme* (*olla* 'van')

¹²⁴ *kohtaisitte* (*kohdata* 'találkozik'), *kiusaisisitte* (*kiusata* 'bánt, kínozt')

¹²⁵ *vastaisin* (*vastata* 'válaszol'), *vaeltaisin* (*vaeltaa* 'bolyong, vándorol')

¹²⁶ *olisit*, *tulisit* (*tulla* 'jön')

¹²⁷ *vaipuisi* (*vaipua* 'merül, süllyed')

¹²⁸ *tuntisimme* (*tuntea* 'érez'), *tulisimme*, *mahtaisimme* (*mahtaa* 'tud, lehet, képes')

¹²⁹ *hukkuisitte* (*hukkua* 'megfullad'), *hyppäisitte* (*hypätä* 'ugrik')

¹³⁰ *kiusaisit*, *palaisit* (*palata* 'visszatér')

¹³¹ *sanoa* 'mond', *saada* 'tud, lehet', *voida* 'lehet', *olla* 'van', *suoda* 'ad, adományoz'

Tagadó formákra csak a korpuszon kívüli adatok állnak rendelkezésre.

Finno: *et olis suonut* (Sg2), *eij hän olis astunut, eij hän olis ylös mennyt* (Sg3), *et olis suonut* (Pl2)
 Maskulainen: *edh olis suonut* (Sg2), *ei olis ylösmennyt* (Sg3)
 Petraeus: *en olisi pannut* (Sg1), *ei olis loppunut* (Sg3).¹³³

7. Imperativus. Számos példa található a korpuszban, azonban ezek nagyrésze Vx2Sg vagy Vx3Sg alak, ezért teljes paradigmát nem lehet felállítani.

Agricola: *anna* (Sg2), *andacon, lehettekön, neuritteköön* (Sg3), *kijtteket, sanocat te** (Pl2)
 Finno: *saattacon, tulcon, kijttäkön* (Sg3)
 Maskulainen: *nähkön* (Sg3)
 Petraeus: *olcon, cuulcon, nöyryttäkön* (Sg3), *auttacat* (Pl2).¹³⁴

A **tiltás** leggyakrabban Vx2Sg és Vx3Sg, ritkábban Vx2Pl alakban található meg a korpuszban, de teljes paradigma itt sem állítható fel.

Agricola: *älä ota, ele vnodha* (Sg2)
 Finno: *älä anna* (Sg2), *älkän andacon* (Sg3), *älkäm olcom* (Pl1), *älkät vihottacat* (Pl2)
 Maskulainen: *älä anna, älä unhodha* (Sg2), *älkän andacon* (Sg3), *älkäm olvo [olco?]* (Pl1), *älkätt vihoittaca* (Pl2)
 Petraeus: *älä ota, älä unohda* (Sg2).¹³⁵

8. Potentialis. A négy vizsgált szövegben csak Maskulainennél van rá egy példa: *pettävä ... lienee* 'elárulhatna, becsaphatna' (Sg3).

¹³² *olla* 'van', *tulla* 'jön', *astua* 'belép', *hukkua* 'megfullad', *kuolla* 'meghal', *tehdä* 'tesz, csinál'

¹³³ *suoda* 'ad, adományoz', *astua* 'belép', *mennä ylös* 'felmegy (a mennybe)', *olla* 'van', *panna* 'rak, tesz', *loppua* 'végződik, lejár'

¹³⁴ *antaa* 'ad', *lähettä* 'küld', *nöyryttää* 'megaláz', *kiittää* 'megköszön', *sanoa* 'mond', *saattaa* 'kísér', *tulla* 'jön', *kiittää* 'köszön', *pelätä* 'fél', *nähdä* 'néz', *olla* 'van', *kuulla* 'hall', *auttaa* 'segít'

¹³⁵ *ottaa* 'vesz', *unohtaa* 'felejt', *antaa* 'ad', *olla* 'van', *vihoittaa* 'megharagít'

9. Összegzés. A 16–17. századi igeragozás legszembevetőbb különbségei a többes számú alakokban figyelhetők meg. A legtöbb fordításban a Vx3Pl archaikus *-t* formában szerepel. Meglepő módon csak Agricolánál találunk a mai alakkal megegyező *-vat/-vät* ragokat. Ekkor még nem indult el a standardizáció irányába a *-nut/-nyt* és a *-neet* formák használata, ezek mind a négy fordításban következtelenek. A Vx3Sg archaikus *-pi* változata esetén megindult a standardizációs folyamat, ez az *olla* létige esetén a legszembevetőbb, ennek formája az 1642-es Bibliában egységesen *on*.

Időrendben haladva az *ei* Vx3Sg tagadó segédige általános használatát felváltották a maival megegyező alakok.

A különböző igemódok közül az indicativus és az imperativus széles körben használatos volt, a conditionalis esetében a példák kis számából adódóan csak óvatos következtetéseket lehet levonni.

Tehát a konjugáció fejlődésében nem figyelhető meg olyan szembevető fejlődés, mint például az ortográfia terén,¹³⁶ de minden mai igeidő és igemód használatos volt.

Az alábbi táblázatokban a négy szerző fordításainak különbségeit foglaltam össze:

Indicativus praesens				
	Agricola	Finno	Maskulainen	Petraeus
Sg1	<i>-n</i>	<i>-n</i>	<i>-n</i>	<i>-n</i>
Sg2	<i>-d, -t, -dh</i>	<i>-t,</i>	<i>-d, -t,</i>	<i>-t, -d</i>
Sg3	<i>-VV, -bi, -pi</i>	<i>-bi, -p, -pi</i>	<i>-Ø, -bi, -p, -pi</i>	<i>-Ø, -p, -pi</i>
Pl1	<i>-ma, -mma, -mme, -m</i>	<i>-n, -m, -mme, -mma, -ma</i>	<i>-m, -me, -mme</i>	<i>-m, -me, -mma, -mme</i>
Pl2	<i>-tta, -tte</i>	<i>-tta/ttä, -t</i>	<i>-tte, -tt, -tta</i>	<i>-tt, -tte</i>
Pl3	<i>-uat/vät, -uet</i>	<i>-vat/vät, -uat/uat, -wat/wät</i>	<i>-vat/vät, -vad/väd</i>	<i>-wat/wät</i>
Indicativus praesens tagadás				
	Agricola	Finno	Maskulainen	Petraeus
Sg1	<i>en, em</i>	<i>en, emb</i>	<i>en, em</i>	<i>en, em</i>
Sg2	<i>et</i>	<i>edh</i>	<i>edh</i>	<i>et</i>
Sg3	<i>ei</i>	<i>ei, ey</i>	<i>ei, ey</i>	<i>ei</i>
Pl1	<i>emme</i>	<i>em, emb</i>	<i>en, emb</i>	<i>en</i>
Pl2	–	<i>ett, et</i>	<i>edh,</i>	<i>ette, et</i>
Pl3	<i>euet</i>	<i>eij, eip</i>	<i>ei, eip</i>	<i>ei</i>

¹³⁶ A kor ortográfiai hagyományairól bővebben: Baksa 2020, 2021.

Indicativus imperfectum

	Agricola	Finno	Maskulainen	Petraeus
Sg1	<i>-in</i>	<i>-in</i>	<i>-in</i>	<i>-in</i>
Sg2	<i>-idh, it</i>	<i>-id, -it</i>	<i>-id</i>	<i>-id</i>
Sg3	<i>-i</i>	<i>-i</i>	<i>-i</i>	<i>-i</i>
Pl1	<i>-ime, -imme, -imma</i>	<i>-im, in</i>	<i>-im, -imme</i>	<i>-im, -imme</i>
Pl2	<i>-itte</i>	–	<i>-itte</i>	<i>-itte</i>
Pl3	<i>-it</i>	<i>-it</i>	<i>-id</i>	<i>-it</i>

Indicativus imperfectum tagadás

	Agricola	Finno	Maskulainen	Petraeus
Sg1	<i>en -nut/-nyt</i>	–	<i>en -nu/-ny</i>	<i>en -nut/-nyt</i>
Sg2	–	<i>edh -nut/-nyt</i>	<i>edh -nud/-nyd</i>	<i>et -nut/-nyt</i>
Sg3	<i>ei -nut/-nyt</i>	<i>ei, ej -nu/-ny,</i> <i>-nut/-nyt</i>	<i>ei -nu/ny,</i> <i>-nud/-nyd</i>	<i>ei -net</i>
Pl1	–	<i>emb -nut/-nyt</i>	–	–
Pl2	–	–	<i>edh -ned</i>	–
Pl3	–	–	–	<i>ei -net</i>

Perfectum

	Agricola	Finno	Maskulainen	Petraeus
Sg1	<i>olen -nut/-nyt</i>	–	<i>olen -nut/-nyt</i>	<i>olen -nut/-nyt</i>
Sg2	<i>olet -nut/-nyt</i>	<i>oled, olet -nut/-nyt</i>	<i>oled, olet -nut/-nyt</i>	<i>olet -nut/-nyt</i>
Sg3	<i>on -nut/-nyt</i>	<i>on, ombi -nut/-nyt</i>	<i>on -nut/-nyt</i>	<i>on -nut/-nyt</i>
Pl1	–	<i>olem -nut/-nyt</i>	<i>olem -ned</i>	<i>olemme, -net</i> <i>olem</i>
Pl2	–	–	<i>oled, -nud/-nyd,</i> <i>oletta -ned</i>	<i>olette -net</i>
Pl3	<i>ouat -nuet</i>	<i>ouat -net</i>	<i>ovad -ned</i>	<i>owat -net</i>

Perfectum tagadás

	Agricola	Finno	Maskulainen	Petraeus
Sg1	–	–	–	<i>en ole -nyt</i>
Sg2	–	–	–	<i>et ole -nyt</i>
Sg3	–	–	–	<i>ei ole -nut</i>
Pl1	–	–	–	<i>en ole -net</i>
Pl2	–	–	–	<i>et ole -net</i>
Pl3	–	–	–	<i>ei ole -net</i>

Plusquamperfektum				
	Agricola	Finno	Maskulainen	Petraeus
Sg1	–	–	–	–
Sg2	–	–	–	<i>olit -nut</i>
Sg3	<i>oli -nut</i>	<i>oli -nut</i>	<i>oli -nud, -nut, -nyd</i>	<i>oli -nyt, -nut</i>
Pl1	–	–	–	–
Pl2	–	–	–	–
Pl3	–	–	–	–

Conditionalis praesens				
	Agricola	Finno	Maskulainen	Petraeus
Sg1	<i>-isin, -isim</i>	<i>-isin</i>	<i>-isin</i>	<i>-isin</i>
Sg2	<i>-isit</i>	<i>-isit</i>	<i>-isid</i>	<i>-isit</i>
Sg3	<i>-isi</i>	<i>-isi</i>	<i>-isi</i>	<i>-is</i>
Pl1	<i>-isimma, -isim</i>	<i>-isimme, -isim</i>	<i>-isim, -sim</i>	<i>-isimme, -isime, -isim</i>
Pl2	<i>-isit</i>	–	–	<i>-isitte</i>
Pl3	<i>-isit</i>	<i>-isit</i>	<i>-isid</i>	<i>-isit</i>

Irodalom

- BAKSA MÁTÉ 2019: Az első bibliafordítók. *Folia Uralica Debreceniensia* 26: 17–28.
- BAKSA MÁTÉ 2020: A zárhangok lejegyzése a 16–17. századi finn zsolttárfordításokban. *Folia Uralica Debreceniensia* 27: 5–20.
- BAKSA MÁTÉ 2021: Hemminki Maskulainen és a finn nyelv standardizálódása. *Folia Uralica Debreceniensia* 28: 29–42.
- FORSBERG, ULLA-MAIJA – KOVÁCS MAGDOLNA – KOVÁCS OTTÍLIA – MANNER, SANNA – MARKUS, KAIJA 2015: *Suomi–unkari-sanakirja. Finn–magyar szótár.* Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki.
- LEHIKONEN, LAILA – KIURU, SILVA 2009: *Kirjasuomen kehitys.* Helsingin yliopiston Suomen kielen laitos, Helsinki.
- HÄKKINEN, KAISA 2016: *Spreading the written word. Mikael Agricola and the birth of literary Finnish.* *Studia Fennica Linguistica*, Helsinki.
- IKOLA, OSMO 1984: *Suomen kielen historia.* In: Paunonen, Heikki – Rintala, Paavo (toim.), *Nykysuomen rakenne ja kehitys.* Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki.
- RAPOLA, MARTTI 1969: *Vanha kirjasuomi.* Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki.
- SAVIJÄRVI, ILKKA 1988: *Agricolan kieltolause.* In: Koivusalo, Esko (toim.), *Mikael Agricolan kieli.* Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki.

Internetes források:

http://kaino.kotus.fi/korpus/vks/meta/agricola/agri3ps_rdf.xml

http://kaino.kotus.fi/korpus/vks/meta/virret/finno_rdf.xml

http://kaino.kotus.fi/korpus/vks/meta/virret/hemm1605_rdf.xml

http://kaino.kotus.fi/korpus/vks/meta/biblia/vt3_job_rdf.xml

*

**Standardization of conjugation
from Agricola to the 1642 Bible**

The current research aims to outline the conjugation system of the period using texts from Finnish Bible texts of the 16th and 17th centuries. The translators of the four works under study are Mikael Agricola, Jaakko Finno, Hemminki Maskulainen and the 1642 Bible translation committee led by Eskil Petraeus. The research takes the individual verb tenses and verb modes as authors. In addition to the corpus data from other psalm translations, it attempts to present complete paradigms. The most pronounced changes in conjugation are observed in the plural forms. In most cases, Vx3Pl is still in the archaic, *-t* form (Agricola is an exception). In the case of Vx3Sg, *-pi* disappeared completely by the 1642 Bible. The differentiation of the negation auxiliaries has also progressed significantly chronologically. In terms of verbal modes, imperativus and indicativus had sufficient examples to draw deep conclusions, while conditionalis had only sporadic occurrences. However, conjugation did not show the same striking development as orthography.

Keywords: language history, conjugation, Bible translation, Mikael Agricola, Jaakko Finno, Hemminki Maskulainen, Eskil Petraeus

MÁTÉ BAKSA

